

SINTE-METTELIEDJES

Erfgoedpakket voor kinderen van
de derde kleuterklas t.e.m. het vierde leerjaar

KINDERSTAD
MECHELEN

INLEIDING

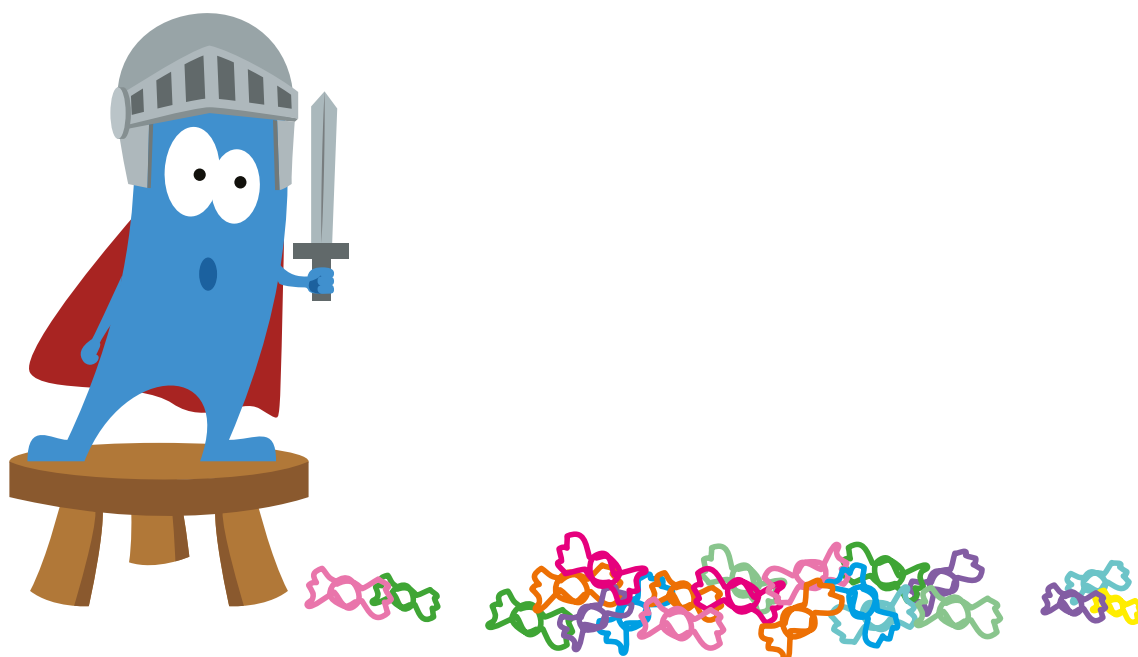

Beste leerkracht,

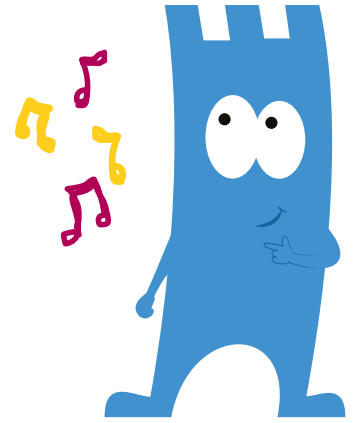
In tal van gemeenten in de Mechelse regio wordt de **traditie van Sint-Maarten** - 'Sinte-Mette' oep ze Mechels - levend gehouden door het enthousiasme van velen. De **feestelijkheden** rond **11 november** krijgen op elke plek een eigen, originele invulling.

Erfgoedcel Mechelen draagt graag haar steentje bij om deze traditie in stand te houden, vandaar dit **educatief pakket**. We reiken jou als leerkracht enkele handvaten aan om in de klas over de **figuur**, het **verhaal** en de **gebruiken** rond Sinte-Mette te werken. Alle lokale Sinte-Metteorganisaties, Mechelen Kinderstad en de Dienst Onderwijsondersteuning van de stad Mechelen schaarden zich achter dit plan. De vzw Casa Blanca, die ook al instond voor de ontwikkeling van het educatief pakket rond het verhaal van Sinte-Mette, realiseerde voor ons dit pakket rond de Sinte-Metteliedjes. Hierbij horen ook de opnames van de liederen die je kan downloaden via mechelen.be/sinte-mette-pakket. Op diezelfde site kan je het educatief pakket over het Sinte-Metteverhaal downloaden. Of je kan het materiaal dat je daar voor nodig hebt, uitlenen bij Erfgoedcel Mechelen. We hopen dat het lesmateriaal jou en je collega's extra inspiratie bezorgt om met Sinte-Mette aan de slag te gaan in de klas.

We wensen jullie alvast veel plezier in de klas!

1. EEN SINTE-METTELIED OM NAAR TE LUISTEREN

- Vertel de kinderen dat ze zo meteen zullen luisteren naar een lied met de titel '**Sint-Maarten reed door weer en wind**'.

Kent iemand dit liedje?

Weet iemand iets over Sint-Maarten?

- **Luister nu samen** naar het lied. Na elke strofe bespreek je kort wat er is gezongen. De volledige tekst van het lied vind je op de volgende pagina.
- **Splits de klas op** in 6 groepjes. Knip de volgende pagina in stukjes en verdeel de tekst van de verschillende strofes over de groepjes. De leerlingen bedenken en oefenen hoe ze hun stukje **tekst** kunnen **uitbeelden**. Hierbij moeten ze er rekening mee houden dat iedereen van het groepje aan bod komt! Zijn jouw leerlingen nog te klein om dit alleen te bedenken? Doe deze opdracht dan klassikaal.
- **Klaar met voorbereiden?** Speel het lied nog eens af en laat de kinderen op het gepaste moment de voorbedachte bewegingen doen.
- Na het schouwspel kom je nog eens terug op het **verhaal** dat ze gehoord hebben in het lied.

Wat vinden jullie van Sint-Maarten?

Wat doet hij precies? Hij deelt zijn jas. Hij helpt.

- Heel veel mensen vinden het goed wat **Sint-Maarten** doet. Daarom vieren ze elk jaar, op **11 november** zijn naamdag. Ook in Mechelen wordt Sint-Maarten gevierd. Sint-Maarten in het Mechels is Sinte-Mette. Voor het **Sinte-Mettefeest verkleeden de kinderen** van Mechelen zich in Sint-Maarten en gaan ze van deur tot deur. Ze zingen een **Sinte-Mettelied** en vragen aan de mensen om **iets met hen te delen**. Misschien wil jij dit jaar ook Sinte-Mette zingen? Dan moet je je wel goed voorbereiden en kan je best een Sinte-Mettelied inoefenen.

! 'Sint-Maarten reed door weer en wind' is een luisterlied dat het verhaal van de Sint-Mette traditie vertelt. De traditionele liedjes die in onze regio op straat gezongen worden, vind je op pagina 5 (Sinte-Mette van de Ruggenuchte), pagina 8 (Sinte-Mette Den Nieve) en pagina 10 (Sinte-mette van de 9 Nuste). Kies één van deze liedjes om aan te leren aan de kinderen van je klas.

SINT MAARTEN REED DOOR WEER EN WIND

STROFE 1

Sint Maarten, Sint Maarten,
Sint Maarten reed door sneeuw en wind
Zijn vurig paard droeg hem gezwind,
Sint Maarten reed met licht gemoed
Zijn mantel dekt hem warm en goed.

STROFE 2

Een oude, een oude,
een oude man zat langs de baan
en sprak de ridder smekend aan:
*"Ach, help mij toch uit deze nood,
'k vind in deez'harde kou mijn dood."*

STROFE 3

Sint Maarten, Sint Maarten,
Sint Maarten innig aangedaan
blijft voor de arme beed 'laar staan.
Hij trekt zijn slagzwaard uit de schee
en snijdt zijn mantel glad in twee.

STROFE 4

Sint Maarten, Sint Maarten,
Sint Maarten geeft vol medelij
hem 't grootste stuk en rijdt voorbij.
Sint Maarten reed met licht gemoed
Zijn halve mantel dekt hem goed.

STROFE 5

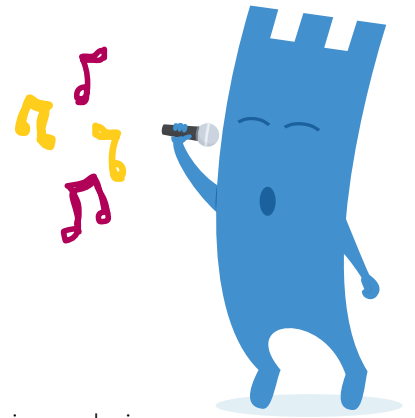
Sint Maarten, Sint Maarten,
Sint Maarten van zijn tochten moe,
legt zich te rusten welgemoed.
Tot loon van 't geen hij heeft verricht,
ziet hij des nachts een helder licht.

STROFE 6

Een oude, een oude,
een oude man verschijnt voor hem
en spreekt met zachte hemelstem:
*"Ik ben uw Jezus, gij gaaft mij
dees mantelhelft uit medelij!"*

2. SINTE-METTELIEDJES OM TE ZINGEN

Sinte-Mette wordt niet enkel in Mechelen gevierd. Ook **op andere plaatsen** in België en in andere landen wordt Sint-Maarten herdacht. Dat gebeurt op verschillende manieren. In sommige streken is Sint-Maarten een heilige die cadeautjes brengt net zoals Sinterklaas. Elders worden er grote vuren aangestoken ter ere van Sint-Maarten en op weer andere plaatsen wordt er huis aan huis gezongen in ruil voor een snoepje of centje. In het Mechelse zijn de volgende liedjes het meest bekend:

- Sinte-Mette van de Ruggenuchte.
- Sinte-Mette den Nieve.
- Sinte-Mette van de 9 Nuste.

? Weet iemand wat 'Ruggenuchte' betekent?
En 'den Nieve'? Of de '9 Nuste'?

De liedjes zijn in het Nederlands geschreven, maar toch klinken de woorden een beetje vreemd. Dat komt omdat de liedjes al heel oud zijn en in het **dialect** worden gezongen.

? Kan iemand van jullie Mechels dialect spreken?
Kennen jullie mensen die dat nog goed kunnen?

Er zitten woorden in de liedjes die vandaag niet meer worden gebruikt. Sommige woorden zijn zo oud dat we zelfs niet meer zeker weten wat ze betekenen. We vroegen aan Rudi De Mets van het Sinte-Mettegenootschap wat '**ruggenuchte**' betekent.

Rudi: "Wel, niemand weet het juist. Ik gok een beetje op een verbastering van de '**vruugen uchtend**', van de vroege ochtend dus. Maar of dat nu echt juist is? Verborgen achter de mist der tijden, vrees ik."

SPEL

Onderstaande woorden zijn te horen in de Sint-Metteliedjes. Weten de kinderen wat ze willen zeggen? Hang de letter A en B uit aan twee tegenovergestelde muren in de klas. Lees een woord voor en geef twee mogelijke verklaringen. De kinderen gaan bij de letter staan van hun keuze. Wie **fout** is, valt af. Wie **juist** is, mag verder spelen.

● KABASKE:	A. Een tas	B. Een jas
● VALLING:	A. Een val van de trap	B. Een verkoudheid
● PASTILLEKE:	A. Een knoopje	B. Een pilletje
● SMEIR:	A. Beleg	B. Een mep
● TENEUSTE:	A. Volgend	B. Vorig

Laat kinderen thuis, bij oma/opa, bij de burens... op zoek gaan naar typisch Mechelse dialectwoorden en hun betekenis. Houd een lijstje bij van deze woorden en hun betekenis, bedenk voor elk woord een fout synoniem en speel het spel nog eens opnieuw.

SINTE-METTE VAN DE RUGGENUCHE

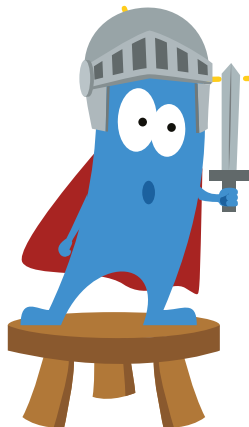
Dit Sinte-Mettelied wordt vooral gezongen door de kinderen van Mechelen Centrum en van Battel.

TEKST

Sinte Mette van de ruggenuchte,
Ha me zane grazen baad
Juffrake wilde me kabaske is vulle
En leut ons ni lang ne mie staan
Want he hust a ei en valling
Geft em a pastilleke en 't zal overgaan
Sinte Mette oep de kruk
Geeft nen appel of a stuk
Geeft een peir, of een smeir
Sinte Mette den beideleir
Hij hèn zenne mantel deurgesneeje
Oem an den erreme te geeve
E belofde an z'n vraa
datem koekebakke zou
Ivo, Ivo datem koekebakke zou

VRIJE VERTALING

Sinte-Mette van de ruggenuchte,
Hij met zijn grijze baard
Juffrouwke wil je mijn tas eens vullen
En laat ons niet lang meer staan
Want hij hoest, hij heeft een verkoudheid
Geef hem een pilletje en het zal overgaan
Sinte-Mette op de kruk
Geef een appel of een stuk
Geef een peer of een smeir
Sinte-Mette de bedelaar
Hij heeft zijn mantel doorgesneden
Om aan de armen te geven
En belofde aan zijn vrouw
dat hij koeken bakken zou
Ivo, Ivo dat hij koeken bakken zou

Beluister de Sinte-Metteliedjes en kies er eentje uit om aan te leren aan de kinderen van je klas. Laat je verder inspireren door de extra ideetjes tussendoor.

SINT-METTE DEN NIEVE

Dit lied is zeer populair in Hombeek.

TEKST

Sinte Mette den nieve,
den âaven ès verteid,
`k zâa zoë geire vureke stoke,
`k weet ni wie dat heit.
Stokt vû, mokt vû,
Sinte-Mettes' dag es hie.
Hie wûnt nog eun goeje vrâa,
die ons nog wa gève wâa,
gèf wa,
hâaf wa,
tot teneuste jaar nog wa.
Bazinneke, ès er niks te geeve?

VRIJE VERTALING

Sinte Mette de nieuwe,
de oude is verteerd,
ik zou zo graag een vuurtje stoken,
ik weet niet wie dat heeft?
Stook vuur, maak vuur,
Sinte-Mettedag is hier.
Hier woont nog een goede vrouw,
die ons nog wat geven wou,
geef wat,
houd wat,
tot volgend jaar nog wat.
Bazinneke, is er niets te geven?

SINT-METTE DEN NIEVE

Dit lied is zeer populair in Hombeek.

TEKST

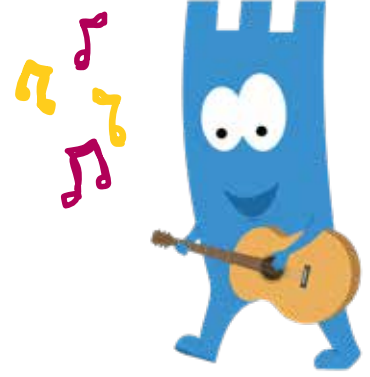
Sinte Mette van de negen Nuste
hij met zijnen grijzen baard
juffrake wilde me kabaske es vulle
en laat ons nie lang meer staan
dan zullen wij eens lustig smulle
O lieve vrouwke
ten ten neste jaar (bis)
We zullen nog es zingen
als 't Sinte Mette is.
Sinte Mette zat op de kruk
had ik een appel, 'k gaf hem een stuk
had ik een peir, 'k gaf hem een smeir
Sinte Mette den bedeleir

VRIJE VERTALING

Sinte Mette van de negen Nuste
Hij met zijn grijze baard
Juffrouwke wil je mijn tas eens vullen
En laat ons niet lang meer staan
Dan zullen wij eens lustig smullen
O lief vrouwtje
Tot volgend jaar (bis)
We zullen nog eens zingen
Als het Sinte Mette is.
Sinte Mette zat op de kruk
Had ik een appel, 'k gaf hem een stuk
had ik een peer, ik gaf hem een smeir
Sinte-Mette de bedelaar.

3. KNUTSEL JE EIGEN INSTRUMENT BELLENKRANS

Het is leuk als je een liedje zingt aan de deur. Maar het wordt nog veel leuker als je jezelf kan begeleiden met een uniek slaginstrumentje.

BELLENKRANS MET KROONKURKEN EN ANDER GERINKEL

➡ Wat heb je nodig?

Kroonkurken en andere ijzeren dingetjes waar een gat in zit/kan, een priem of grote nagel, een hamer, een blok hout en gekleurde wol.

➡ Hoe maak je dat?

Laat de kinderen onder toezicht oog van een volwassene gaatjes maken in de kroonkurken. Hiervoor leg je een kroonkurk op een houten blok. Plaats de priem of grote nagel in het midden van het kurkje en sla er op met een hamer tot er een gat in zit.

Rijg alle ijzeren voorwerpen aan de dikke ijzerdraad. Maak de uiteinden van de draad nu aan elkaar vast. Omwikkel de sluiting met wol. Zo krijg je een zacht en mooi handvat waar je de krans kan vastnemen om te schudden.

SAMBAZAKJES

SAMBAZAKJES MET RIJST

➡ Wat heb je nodig?

Papieren zakjes, stiften of potloden, een takje of stokje, touw of tape, rijst of iets vergelijkbaars.

➡ Hoe maak je dat?

Maak een mooie tekening op een papieren zakje en schep er daarna wat rijst in. Stop het stokje in de opening van het zakje en bind het geheel samen met wat tape of touw. Trek het goed strak aan, zodat de rijst er zeker niet uit valt. Schudden maar!

KAZOO

KAZOO MET WC-ROLLETJE

➡ Wat heb je nodig?

Een WC-rolletje, stiften of inpakpapier, een elastiek...

➡ Hoe maak je dat?

Plaats het WC-rolletje op de plastic zak en teken er ruim een kring rond. Knip deze ronde uit. Met een elastiekje span je het stukje plastic vast op het uiteinde van het rolletje. Maak nu met de schaar een gaatje in het karton, net onder het elastiekje. Maak je kazoo mooi door met stiften motiefjes te tekenen op het kartonnen rolletje. Je kan er ook netjes een vrolijk inpakpapiertje rond kleven.

➡ Hoe speel je op deze kazoo?

Plaats het grote open gat van het rolletje over je mond. Als je op de kazoo blaast, dan komt er geen muziek uit. De truc is om er door te zingen!

4. TIPS

Sinte-Mettezingen is best wel spannend! Je stapt samen met je vrienden verkleed naar een huis, je drukt op de deurbel...

DING! DONG!

Wie zal er open doen?

Echte Sinte-Mettezangers passen hun liedje telkens een beetje aan, speciaal voor hun publiek. Zorg dat je goed bent voorbereid en oefen alvast eens volgende situaties.

De deur gaat open en...

➡ Er staat een **mama** met een slapende **baby** op de arm.
Zing heel zachtjes.

➡ Er staat een grote groep **oudjes** voor je. Ze horen niet zo goed.
Zing luid en duidelijk.

➡ Er staat een **buitenlands** gezin voor je. Ze zijn hier nog maar net komen wonen en spreken de Nederlandse taal nog niet zo goed.
Probeer zo veel mogelijk woorden uit te beelden terwijl je zingt.

➡ De **burgemeester** staat voor je neus.
Breng het lied heel deftig en beleefd.

➡ Je komt terecht op een **verjaardagsfeestje!**
Zing vrolijk terwijl je feestelijke danspasjes doet.

COLOFON

➡ ONTWIKKELINGSDOELEN EN EINDTERMEN

Ontwikkelingsdoelen:

- Mens en maatschappij – Mens - Ik en de ander
- Mens en maatschappij – Tijd – Historische tijd
- Muzische vorming – Beeld
- Muzische vorming – Muziek
- Muzische vorming – Drama
- Nederlands – Spreken
- Nederlands – Taalbeschouwing – Taalgebruik
- Nederlands - (Inter)culturele gerichtheid
- Sociale vaardigheden - Domein relatiewijzen

➡ COLOFON

Dit Sinte-Mettedossier kwam tot stand met de inhoudelijke steun van vele betrokkenen: Basisschool De Zonnebergen Walem, Dienst Onderwijsondersteuning Mechelen, Dorpshuis Hombeek, Dorpshuis Walem, Dorpsraad Walem, Heemkundige Kring Hoembeka, Mechelen Kinderstad, Sinte-Mettecomité Hombeek, Tom Kestens, Sinte-Mettegenootschap, Wijkhuis Battel, Wijkraad Battel.

➡ COÖRDINATIE

Erfgoedcel Mechelen

➡ CREATIE

vzw Casa Blanca
Stad Mechelen, dienst Marketing & Communicatie